

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/103/2016
Identifikačné číslo spisu:	7100898228
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7100898228.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne 1/ D. D., bývajúcej v U., E., 2/ D. J., bývajúcej v U., V., proti žalovanej L. H., bývajúcej v I., X., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. Augustínom Tomášom, advokátom so sídlom v Košiciach, Floriánska 16, o neplatnosť závetu a iné, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 14C/936/2000, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. novembra 2015, sp. zn. 7CoD/53/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 18. novembra 2015 sp. zn. 7CoD/53/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Právna predchodkyňa žalobkyní 1/ a 2/ D. Z. sa žalobou podanou na Okresný súd Košice I 20. októbra 2000 domáhala, aby určil, že závet zriadený vo forme notárskej zápisnice na notárskom úrade JUDr. Andreja Kašpera, č. N 199/97, Nz 199/97 je neplatný a určil, že žalobkyňa je jedinou dedičkou po nebohej G. L., zomr. XX. D. XXXX. Neplatnosť závetu pôvodne odôvodnila zlou starostlivosťou žalovanej o poručiťku G. L.. V priebehu konania tvrdila, že závet je neplatný z dôvodu, že poručiťka v čase spísania predmetného závetu nebola v plnom rozsahu spôsobilá, vzhľadom na duševnú poruchu, k urobeniu právneho úkonu a že právny úkon neurobila slobodne a vážne.

2. Okresný súd Košice I rozsudkom z 29. septembra 2006 č. k. 14 C 936/2000 - 217 zamietol žalobu a rozhodol o trovách konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že starostlivosť žalovanej voči poručiťke, nie je skutočnosťou právne významnou z hľadiska platnosti závetu. Na tento žalobkyňou tvrdý dôvod neplatnosti preto neprihliadol. Zo znaleckého posudku Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach z 15. februára 2006 (išlo o tretí znalecký posudok) zistil, že poručiťka G. L. bola v čase urobenia právneho úkonu schopná posúdiť následky svojho konania, t. j. robiť poriadok so svojím majetkom pre prípad smrti a ovládať svoje konanie pri podpise závetu. Právny úkon preto nepovažoval za neplatný v zmysle § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Výsledkami vykonaného dokazovania nebolo preukázané ani to, že by poručiťka neurobila právny úkon slobodne, resp. vážne (§ 37 ods. 1 OZ). Keďže napadnutý závet netrpí ani takými formálnymi vadami, ktoré by mali za následok jeho neplatnosť, dospel k záveru, že v konaní nebol preukázaný žiaden zákonom uznaný dôvod

neplatnosti tohto právneho úkonu. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p.

3. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 12. novembra 2007, sp. zn. 9 CoD 130/2006 v spojení s doplniacím rozsudkom z 19. novembra 2007 na odvolanie žalobkyne zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel. Po zopakovaní dokazovania prečítaním notárskej zápisnice dospel k záveru, že táto listina neobsahuje údaj, že svedkovia úkonu (C. G. a T. P.) boli prítomní pri prejave vôle poručiťky G. L. o tom, čo sa má napísať do zápisnice. Uvedený chýbajúci údaj má za následok, že táto listina nemá povahu notárskej zápisnice a v ňom obsiahnutý právny úkon je absolútne neplatný. Okresný súd rozhodol preto nesprávne, keď žalobu zamietol.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalovanej uznesením zo 17. februára 2010 sp. zn. 4Cdo 98/2008 zhora označený rozsudok krajského súdu v spojení s doplniacím rozsudkom zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že z notárskej zápisnice, jej formulácie, dostatočne jasne a zrozumiteľne vyplýva, že sa v nej nachádza nielen údaj o tom, že notár napísal právny úkon pred dvomi svedkami, ale aj okolnosť, že k samotnému tomuto úkonu (prejavu vôle poručiťky) došlo v prítomnosti dvoch príbratých svedkov C. G. a T. P.. V listine spisanej notárom JUDr. Andrejom Kašperom sú teda uvedené aj všetky tie okolnosti, ktoré ako osobitné náležitosti notárskej zápisnice predpokladá ustanovenie § 49 Notárskeho poriadku. Považoval preto záver odvolacieho súdu, že závet je pre rozpor so zákonom neplatný, za nesprávny. Zároveň za nesprávnu považoval aj tú časť rozhodnutia, v ktorej odvolací súd určil žalobkyňu za dedičku po G. L..

5. Potom ako krajský súd opakovane uznesením z 30. decembra 2010 sp. zn. 6CoD/41/2010 a uznesením z 28. júna 2013 sp. zn. 9CoD/50/2011 zrušil rozsudky okresného súdu (rozsudok z 29. septembra 2006 č. k. 14 C 936/2000-217 a rozsudok zo 6. mája 2011 č. k. 14C/936/2000-315, ktorými bola žaloba zamietnutá) a vec mu vrátil na ďalšie konanie, okresný súd rozsudkom z 21. januára 2014 č. k. 14C/936/2000-383 určil, že závet G. L., zomretej XX. D. XXXX, napísaný notárom JUDr. Andrejom Kašperom dňa 17. júla 1997 v listine označenej ako „Notárska zápisnica“ sp. zn. N 199/97, Nz 196/97 je neplatný, a určil, že pôvodná žalobkyňa D. Z., nar. XX. X. XXXX, zomr. X. X. XXXX je dedičkou po G. L., zomr. XX. D. XXXX. Zároveň rozhodol o náhrade trov konania medzi účastníkmi a doplniacím rozsudkom z 3. apríla 2014 o trovách konania štátu. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalovaná a svedkyne prítomné pri zriaďovaní a spisovaní notárskej zápisnice nezávisle od seba zhodne potvrdili, že svedkyne neboli prítomné prejavu vôle poručiťky, lebo keď sa dostavili pred notára, ten im už len prečítal spísaný závet a poručiťka s ním vyslovila súhlas. Dospel preto k záveru, že v skutočnosti svedkyne pri prejave vôle poručiťky neboli a že údaj o tom v notárskej zápisnici uvedený je nepravdivý. Nebola teda splnená zákonná požiadavka uvedená v § 49 veta druhá Notárskeho poriadku, podľa ktorej svedkovia úkonu musia byť prítomní okrem iného aj pri prejave vôle účastníka o tom, čo sa má pojať do zápisnice. Notársku zápisnicu považoval preto za neplatnú závetnú listinu. Žalovanou navrhnuté doplnenie dokazovania opätovným výsluchom notára JUDr. Andreja Kašpera a svedkýň úkonu T. P. a C. G. nevykonala, lebo svedkovia sa k okolnostiam zriaďovania závetu jasne a zrozumiteľne vyjadrili. Vzhľadom na uplynutie dlhého časového obdobia od vykonania úkonu, nevykonala ani dôkaz výsluchom svedkyne, poverenej zamestnankyne notára. Vec právne posúdil podľa § 476d ods. 1 OZ, § 46, § 47, § 49 a § 51 ods. 2 Notárskeho poriadku. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p.

6. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 18. novembra 2015 sp. zn. 7CoD/53/2014 na odvolanie žalovanej rozsudok okresného súdu vo veci samej v spojení s doplniacím rozsudkom potvrdil a vo výroku o trovách konania medzi účastníkmi napadnutý rozsudok zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa zistil skutkový stav veci úplne, správne vec po právnej stránke posúdil, odôvodnenie rozsudku má podklad v zistení skutkového stavu a v podstatnej miere sa s ním stotožnil. Pokiaľ žalovaná namietala nevykonanie ňou navrhnutých dôkazov, súhlasil s okresným súdom v tom, že vypočutí svedkovia sa vyjadrili k okolnostiam zriaďovania závetu u notára jasne. Poukázal aj na závery najvyššieho súdu v jeho zrušujúcom uznesení, ktorý hodnotil výpovede svedkýň úkonu tak, že údaj v notárskej zápisnici o

prítomnosti svedkýň pri prejave vôle poručiťky sa javí ako nepravdivý. Uviedol, že z výsluchu notára JUDr. Andreja Kašpera, ktorý zápisnicu s poručiťkou spisoval, vyplýva, že pripravený text zápisnice prečítal pred poručiťkou a dvomi svedkyňami úkonu, z čoho usúdil, že pred svedkyňami úkonu nedošlo k formulácii prejavu poručiťky, aká je jej vôľa, ktorá sa následne má pojať do zápisnice a ktorú notár následne spíše do zápisnice. Aj zo svedeckých výpovedí C. G. a T. P. vyplýva, že notár pripravený text závetu prečítal, a že po odsúhlasení jeho obsahu poručiťkou, notársku zápisnicu všetci podpísali. Dospel preto k záveru, že výpovede svedkov nepripúšťajú žiaden iný výklad než ten, že svedkyne úkonu C. G. a T. P. neboli prítomné pri prejave vôle poručiťky, čo sa má pojať do zápisnice. Keďže svedkovia sa k spôsobu a postupu spisovania závetu vyjadrili jasne a zrozumiteľne, ich opakovaný výsluch považoval za nadbytočný a nehospodárny. Podľa odvolacieho súdu okresný súd vec správne posúdil podľa ustanovenia § 49 Notárskeho poriadku a správne ho aj vyložil. Na tom nič nemení skutočnosť, že okresný súd na vec nesprávne aplikoval ustanovenie § 51 ods. 2 Notárskeho poriadku. Za správny, zákonu zodpovedajúci, považoval aj výrok rozsudku okresného súdu, v ktorom vyslovil, že pôvodná žalobkyňa D. Z., je dedičkou po G. L., zomr. XX. D. XXXX. Za vecne správny považoval aj výrok rozsudku o povinnosti žalovanej nahradiť trovy štátu. Rozsudok okresného súdu vo veci samej a vo výroku o trovách štátu preto podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil. Vo výroku o trovách konania medzi účastníkmi rozsudok zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, keď jeho odôvodnenie považoval v tejto časti za zmätočné.

7. Tento rozsudok krajského súdu žalovaná napadla včas podaným dovolaním z 3. februára 2016. Dovolanie odôvodnila tým, že jej nesprávnym postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom a že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Existenciu vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. videla v tom, že rozsudok odvolacieho súdu trpí nepreskúmateľnosťou, keď sa odvolací súd v jeho dôvodoch nevyporiadal s námietkami uvedenými v odvolaní, ktoré mali podstatný význam pre rozhodnutie vo veci. Nesúhlasila s právnym názorom odvolacieho súdu, že závet je neplatný, lebo svedkyne úkonu C. G. a T. P. neboli prítomné pri prejave vôle poručiťky o tom, čo má byť obsahom závetu. Uviedla, že k tomuto záveru odvolací súd dospel napriek tomu, že z notárskej zápisnice spísanej notárom JUDr. Andrejom Kašperom jednoznačne vyplýva, že táto zápisnica bola závetkyňi a svedkom prečítaná a vysvetlená, že poručiťka ju schválila a vyhlásila, že obsahuje jej poslednú vôľu a to všetko pred prítomnými svedkami úkonu C. G. a T. P.. Poukazovala na to, že pravdivosť obsahu zápisnice potvrdili poručiťka a svedkyne úkonu svojimi podpismi na prvej aj druhej strane zápisnice. Zdôraznila, že túto notársku zápisnicu treba považovať za verejnú listinu, ktorá potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak. V danom prípade nebolo ani výpoveďou notára JUDr. Andreja Kašpera a ani výpoveďami C. G. a T. P. dokázané, že v skutočnosti svedkyne úkonu neboli prítomné prejavu vôle poručiťky, čo má byť obsahom závetu a teda, že v tejto časti je notárska zápisnica nepravdivá. V tejto súvislosti poukázala na to, že v čase výsluchu uvedených svedkov bol síce predmet konania ten istý, ale neplatnosť bola posudzovaná z úplne iného dôvodu ako pre nedodržanie formálnych znakov pri jeho vyhotovovaní. Zdôraznila, že v konaní nikdy nebola spochybnená vôľa poručiťky zriadiť závet, ktorým jej odkázala všetok svoj majetok ako jedinej a univerzálnej dedičke, pričom vôľa poručiťky bola vyjadrená jasne, určite a zrozumiteľne. Za nesprávny považovala preto právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého závet je neplatný iba pre nedodržanie jedného z formálnych znakov zriaďovania závetu formou notárskej zápisnice, ktorý navyše nebol ani v konaní riadne preukázaný. Za nesprávny považovala aj záver súdu, že poručiťka G. L. bola osobou, ktorá nemohla písať a čítať. Konajúce súdy preto na vec nesprávne aplikovali ustanovenia § 49 Notárskeho poriadku. K výroku rozsudku, ktorým bola ako dedička po G. L. určená pôvodná žalobkyňa D. Z. uviedla, že prejednanie dedičstva a určenie okruhu dedičov je vecou dedičského konania. V tomto konaní nebolo preto možné na vec aplikovať ustanovenie § 475 ods. 2 OZ. Napokon namietala, že ak závet zriadený dňa 17. 7. 1997 by bol neplatný, neplatnosťou by bola postihnutá aj tá jeho časť, ktorou odvolala všetky svoje doterajšie závety. V takomto prípade by ako dedičia mali podľa § 461 ods. 2 OZ nastúpiť závetní dedičia podľa závetu z 11. apríla 1997 a nie dedičia zo zákona. Žalobkyne 1/ a 2/ by v takomto prípade nemohli mať na požadovanom určení naliehavý právny záujem, lebo ani v prípade vyhovenia žalobe, by sa na ich právnom postavení nič nezmenilo, keďže nie sú závetnými dedičkami v zmysle tohto závetu. Navrhla preto napadnutý rozsudok krajského súdu a tiež okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na

ďalšie konanie.

8. Žalobkyňa 1/ a ani žalobkyňa 2/ svoje právo vyjadriť sa k dovolaniu nevyužili.

9. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len C. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal k tomu oprávnený subjekt v stanovenej lehote, zastúpený advokátom, proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 2 O. s. p.) bez nariadenia pojednávania preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné.

11. Dovolací súd na úvod považuje za potrebné uviesť, že najvyšší súd vo svojom zrušujúcom uznesení zo 17. februára 2010 vyslovil právny názor, podľa ktorého závet zriadený formou notárskej zápisnice zo 17. júla 1997 spísanej notárom JUDr. Andrejom Kašperom, nie je pre rozpor so zákonom neplatný, keďže notárska zápisnica obsahuje aj všetky osobitné náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 49 Notárskeho poriadku. Iný právny názor, ktorý by bol pre súdy nižšieho stupňa záväzný, nevyslovil. V zrušujúcom uznesení vôbec nehodnotil výpovede svedkýň úkonu tak, že údaj v notárskej zápisnici o ich prítomnosti pri prejave vôle poručiťky sa javí nepravdivý, ako to mylne interpretoval odvolací súd. Vetu, že treba rozlišovať medzi požiadavkou uvedenou v § 49 veta druhá Notárskeho poriadku, a požiadavkou uvedenou v tretej vete tohto zákonného ustanovenia uviedol len preto, že pôvodná žalobkyňa v odvolaní za dôvod neplatnosti závetu uvádzala neprítomnosť svedkýň úkonu pri prejave vôle poručiťky o tom, čo sa má pojať do zápisnice a nie skutočnosť, že v notárskej zápisnici táto okolnosť nie je uvedená. Keďže odvolací súd nesprávnou interpretáciou išiel nad rámec záväzného právneho názoru vysloveného dovolacím súdom, je daná prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 2 O. s. p.

12. Odvolací súd založil opakovane svoje rozhodnutie na právnom názore, podľa ktorého závet zriadený formou notárskej zápisnice zo 17. júla 1997, spísanej notárom JUDr. Andrejom Kašperom je neplatný, pričom na rozdiel od predchádzajúceho rozhodnutia, rozpor so zákonom odôvodnil v podstate tým, že v notárskej zápisnici uvedený údaj o tom, že k prejavu vôle poručiťky, čo má byť obsahom závetu, došlo v prítomnosti dvoch svedkýň úkonu, nezodpovedá skutočnosti (je nepravdivý).

13. Žalovaná v dovolaní namietala hlavne nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, čím vymedzila dovolací dôvod podľa § 242 ods. 2 písm. c) O. s. p., ktorým je dovolací súd viazaný.

14. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že s prijatým právnym názorom odvolacieho súdu sa nestotožňuje a považuje ho za nesprávny.

15. Podľa § 476d ods. 1 OZ poručiťel' môže prejaviť svoju poslednú vôľu do notárskej zápisnice; osobitný zákon ustanovuje, kedy sa musí úkon urobiť pred svedkami.

16. Podľa § 40 ods. 5 OZ (účinného v čase urobenia právneho úkonu) na písomné právne úkony tých,

ktorí nemôžu čítať a písať, je potrebná úradná zápisnica. Úradná zápisnica sa nevyžaduje, ak má ten, kto nemôže čítať alebo písať, schopnosť oboznámiť sa s obsahom právneho úkonu s pomocou prístrojov alebo špeciálnych pomôcok alebo prostredníctvom inej osoby, ktorú si zvolí, a je schopný vlastnoručne listinu podpísať.

17. Podľa § 46 veta prvá Notárskeho poriadku notári spisujú účastníkom na základe ich vyhlásenia notárske zápisnice o zmluvách, závetoch a iných právnych úkonoch.

18. Podľa § 47 Notárskeho poriadku notárska zápisnica musí obsahovať

- a) miesto, deň, mesiac a rok spísania notárskej zápisnice,
- b) meno, priezvisko a sídlo notára,
- c) meno, priezvisko, rodné číslo, dátum narodenia a trvalé bydlisko účastníkov, ich zástupcov, svedkov, dôverníkov a tlmočníkov,
- d) vyhlásenie účastníkov, že sú spôsobilí na právne úkony,
- e) údaj o tom, ako bola preukázaná totožnosť účastníkov a svedkov, najmä druh a číslo platného preukazu totožnosti účastníka,
- f) ak je účastníkom právnická osoba, údaj o tom, ako bola preukázaná jej existencia, a oprávnenie v jej mene konať,
- g) obsah právneho úkonu,
- h) údaj o tom, že zápisnica bola po prečítaní účastníkmi schválená,
- i) podpisy účastníkov alebo ich zástupcov, a ak boli prizvaní, tiež svedkov, dôverníkov a tlmočníkov; ak podpisuje notársku zápisnicu za právnickú osobu ako účastníka fyzická osoba oprávnená v jej mene konať, pripojí iba svoj podpis,
- j) odtlačok úradnej pečiatky notára a jeho podpis.

19. Podľa § 49 Notárskeho poriadku ak spisuje notár notársku zápisnicu s osobou, ktorá nemôže čítať alebo písať, priberie dvoch svedkov úkonu. Títo svedkovia musia byť prítomní pri prejave vôle účastníka o tom, čo sa má pojať do zápisnice, pri prečítaní zápisnice a jej schválení tým účastníkom, v záujme ktorého boli pribratí. Tieto okolnosti musia byť v zápisnici uvedené.

20. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že poručiteľ môže svoju poslednú vôľu prejavíť aj do notárskej zápisnice, pričom zákon (osobitný zákon) stanovuje, kedy je potrebná úradná zápisnica a v akom prípade notár musí k úkonu pribrat' svedkov. Notársky zápis má povahu úradnej zápisnice; možno preto touto formou urobiť právne úkony aj tých osôb, ktoré nemôžu čítať a písať. Keďže v takomto prípade právne úkony sú robené za výnimočnej situácie, notársky poriadok upravuje osobitné náležitosti takejto notárskej zápisnice. Ak tieto náležitosti nie sú splnené, nejedná sa o notársku zápisnicu a úkony v nej obsiahnuté sú spravidla neplatné (výnimku môže predstavovať prípad podľa § 40 ods. 5 druhej vety OZ). Základnou náležitosťou je požiadavka, že notárska zápisnica môže byť spísaná len za účasti dvoch svedkov úkonu, ktorých spravidla zaobstará žiadateľ o notársku zápisnicu. Ak sú pribratí svedkovia úkonu, notár uvedie do notárskej zápisnice dôvod ich účasti a to, že účastník nemôže čítať alebo písať. Svedkovia úkonu sa nemusia zúčastniť celého konania; musia však byť vždy prítomní pri prejave účastníka o tom, čo sa má pojať do zápisnice, v dobe, kedy je účastníkovi notárska zápisnica prečítaná a pri prejave, ktorým účastník schvaľuje notársku zápisnicu. Vyjadrenie svedkov vo forme ich podpisu, je treba považovať za ich písomný právny úkon, ktorým prejavenu vôľu účastníka potvrdzujú. Pokiaľ notárska zápisnica obsahuje všetky zákonom požadované náležitosti, ide o listinu verejnú. V zmysle ustanovenia § 134 O. s. p. pri verejnej listine ako dôkazného prostriedku, ak bola uznaná za pravú, platilo (a aj podľa § 205 C. s. p. platí), že potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak. To znamená, že sa zásadne pripúšťa možnosť pravdivosti v nej uvedených skutočností vyvrátiť dôkazom opaku, t. j. dôkazom, že skutočnosť je v konkrétnom prípade opačná, než je uvedené v listine. Strana, ktorá tvrdí opak oproti údajom uvedeným v notárskej zápisnici, je povinná svoje tvrdenia preukázať. Pritom nestačí iba popieranie pravdivosti obsahu takejto listiny, prípadne spochybňovanie jej obsahu. Strana musí tvrdiť skutočnosti a navrhnúť dôkazy o tom, že údaje, pravdivosť ktorých verejná listina potvrdzuje, sú nepravdivé. Musia byť teda preukázané také

skutočnosti, ktoré úplne podlamujú vierohodnosť obsahu verejnej listiny; inak nie je možné verejnú listinu zbaviť jej dôkaznej sily (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2006 sp. zn. 2 Cdo 199/2005).

21. V preskúmvanej veci najvyšší súd už v zrušujúcom uznesení dospel k záveru, že notárska zápisnica zo 17. júla 1997 spísaná notárom JUDr. Andrejom Kašperom obsahuje nielen všetky zákonom požadované všeobecné náležitosti, ale aj všetky osobitné náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 49 Notárskeho poriadku (z tohto záveru napokon vychádzal aj odvolací súd). Táto notárska zápisnica bola vydaná k tomu oprávneným subjektom podľa Notárskeho poriadku. Ide preto nepochybne o listinu, ktorá má povahu verejnej listiny, pri ktorej ako dôkaznom prostriedku platí, že potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak. To znamená, že dokazuje pravdivosť toho, že svedkyne úkonu C. G. a T. P. boli prítomné pri prečítaní zápisnice a jej schválení poručiťkou G. L., a že boli prítomné aj keď poručiťka uviedla, čo má byť obsahom závetu (pri jej prejave vôle, čo sa má pojať do zápisnice). Opak by bolo možné dokázať hlavne (preukázaným) tvrdením, že svedkyne úkonu (niektorá z nich) neboli (nemohli byť) vôbec prítomné na notárskom úrade dňa 17. júla 1997, resp. že sa síce dostavili v tento deň na notársky úrad, ale neboli prítomné v dobe, keď poručiťka uviedla, čo má byť obsahom závetu. Predchodkyňa žalobkyní a ani samotné žalobkyne však takéto skutočnosti vôbec netvrdili. Okrem toho, obe svedkyne vo výpovediach zhodne uviedli, že v kritický deň prišli spolu pred notársky úrad, kde sa stretli s poručiťkou pani L., spoločne išli k notárovi a z notárskeho úradu svedkyne odišli spolu potom ako podpísali notársku zápisnicu, čo znamená, že sa zúčastnili celého konania. Z tohto hľadiska je preto vylúčené, že by svedkyne úkonu neboli prítomné aj pri prejave poručiťky, čo má byť obsahom závetu. Pokiaľ odvolací súd vyvodil svoj záver o neprítomnosti svedkyní úkonu pri tomto prejave poručiťky, z ich svedeckých výpovedí treba uviesť, že obe svedkyne pred súdom prvej inštancie (svedkyne vypovedali na pojednávaní dňa 10. 6. 2002) ničím nepopreli, nespochybnili a teda ani nevyvrátili to, čo bolo nimi potvrdené v notárskej zápisnici spísanej notárom JUDr. Andrejom Kašperom dňa 17. júla 1997. Práve naopak, obe svedkyne zhodne potvrdili, že boli prítomné na notárskom úrade počas celého konania, veľmi stručne uviedli spôsob, akým notár postupoval a obe zhodne potvrdili, že notár zápisnicu prečítal, že poručiťka ju schválila a že zápisnicu najskôr podpísala poručiťka a následne obe svedkyne úkonu. Žiadna z nich nevypovedala v tom zmysle, že by sa poručiťka v rámci konania nevyjadrila, čo má byť obsahom závetu. Prítom v čase, kedy bol vykonaný výsluch svedkyní (a ani následne po ich výsluchu), predchodkyňa žalobkyní, ako dôvod neplatnosti závetu vôbec netvrdila nedostatok formálnych náležitostí notárskej zápisnice (neplatnosť závetu bola v tom čase posudzovaná z dôvodu žalobkyňou tvrdenej duševnej poruchy poručiťky). Nebol preto ani dôvod, aby sa svedkyne bližšie vyjadrovali k podrobnostiam tohto úkonu. Obsah výpovedí svedkyní urobených pred súdom prvej inštancie na pojednávaní dňa 10. 6. 2002 nebol teda spôsobilý vyvrátiť pravdivosť toho, čo bolo nimi samotnými potvrdené v notárskej zápisnici spísanej notárom JUDr. Andrejom Kašperom dňa 17. júla 1997. Obdobne to platí aj o výpovedi notára JUDr. Andreja Kašpera, z obsahu ktorej nebolo možné vyvodiť záver, ktorý odvolací súd vzal za základ svojho rozhodnutia. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že aj tu bolo potrebné vychádzať zo zásady, podľa ktorej úkon treba (v prípade pochybnosti) vykladať skôr tak, aby platil, ako aby neplatil. V danej veci bolo treba tento prístup zachovať o to viac, že v zmysle notárskej zápisnice (jej druhej strany) poručiťka po prečítaní závetu vyhlásila, že závet obsahuje jej poslednú vôľu, a teda, že obsahuje jej pravú vôľu, čo prítomné svedkyne úkonu C. G. a T. P. svojimi podpismi na tejto notárskej zápisnici potvrdili, že vôľa poručiťky bola určitá a zrozumiteľná a že samotný obsah závetu nebol nikým (ani predchodkyňou žalobkyní, ani žalobkyňami a ani vypočutými svedkami) spochybňovaný.

22. Na základe zhora uvedeného možno uzavrieť, že záver odvolacieho súdu, podľa ktorého svedkyne úkonu C. G. a T. P. neboli prítomné pri prejave poručiťky, čo má byť obsahom závetu a teda, že údaj o tom v notárskej zápisnici je nepravdivý, výsledky vykonaného dokazovania zjavne neumožňujú. Odvolací súd následne dospel k nesprávnemu právnemu názoru, že závet je pre rozpor so zákonom neplatný. Zároveň za nesprávnu treba považovať aj tú časť rozhodnutia, v ktorej bola určená pôvodná žalobkyňa D. Z., za dedičku po G. L.. Tento výrok treba považovať za nesprávny aj z dôvodu, že otázka, kto patrí do okruhu dedičov, je vecou súdu v konaní o dedičstve. Najvyšší súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu, t. j. aj závislé výroky, ktorými krajský súd rozhodol

o trovách konania, a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 C. s. p.). Odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.).

23. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.